

Класи Недјељом.

Цијена:
За ПРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
8 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и књижевност.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетиње, а
може се и картом уплат-
ницом на пошту у Котор.
Допис шилу се уредиш-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

Позив на претплату

НА

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Многим нашим претплатницима
истече тромјесечна претплата крајем
овога мјесеца.

С тога позивамо учтиво њих и све
пријатеље нашега листа, који су ради
и у идућој четврти овај лист држа-
ти, да нам за времена пошљу прет-
плату, да им не би, због касно стигле
претплате, који лист од нове четврти
изостао.

Цијена је „Гласу Црногорца“:

За ПРНУ ГОРУ и АУСТРО-
УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕР-
ЦЕГОВИНУ):

На годину 6 ф. а. вр.

На по године 3 . . .

На три мјесеца 1 . . 50 н.

За све друге земље у Јевропи
Америци:

На годину 20 франака.

На по године 10 . . .

На три мјесеца 5 . . .

Претплатници из Аустро-Угарске
(и Босне и Херцеговине) нека шаљу
своју претплату поштанском у-
путницом на г. Петра Рамада-
новића у Котор. Нарочито се у-
мољављају претплатници из Босне и
Херцеговине, да нам не шаљу новце
непосредно овамо у запечаћеном пи-
сму, за које ми морамо овдје плаћати
свагда по 40 до 50 новчића, него
нека упућују претплату на г. Петра
Рамадановића у Котор, и то пошта-
нском упутницом, која је и за
Босну и Херцеговину уведена.

Претплату из Србије на наш
лист прима само књижаз Велимира
Валовић у Београду. С тога нека
се тамошњи наши претплатници изво-
ле за времена с претплатом обратити
на ту књижуру.

Претплатници с других стра-
на нека шаљу своју претплату у
плаћеном писму на: „Управу „Гласа
Црногорца“ на Цетиње“.

Цетиње, 17. Септембра 1883.

У П Р А В А

ГЛАС ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 24. Септембра.

Јавили смо у своје вријеме, да
су обје комисије за разграничење, на-
ша и турска, пошле на посао.

Наши читаоци знаће врло добро,
да су речене комисије више пута до
сад полазиле на тај посао. Зна се и
то, како су оне вазда до сад пролазиле
са тим послом. Ту историју не ће-
мо опет да понављамо, јер нам није
намјера да скидамо завој са старијих
рана. Рекли смо један пут, да хоћемо
да спустимо завјесу на све оно што
је било и што се догађало у прошло-
сти између нас и Турске, па при том
хоћемо и да останемо. За то не ће-
мо да се упуштамо у рекриминације.

Али у толико нам је баш угодни-
је, што се на првом овом кораку, при
првом овом дјелу иза спуштене завје-
се над крвавом прошлости нашом и
турском, сузретамо са једним чиним,
који може служити као добар вјесник
нове ере, у коју смо, у одношајима
нашијема према Турској, ступили иза
пута Његовога Височанства у Цари-
град.

Посао око разграничења између
Турске и Црне Горе на источнијема
странама нашим, која се до сад то-
лико пута разбијао из познатијих уз-
рока, сада иде без по муке и лаке
руке. Нема ту више онога странијег

отпора арбанашког, који је некада то-
бож толико силан био, да није дао
никоме ни приступити к арбанашки-
јем брдима. Нема више ни гласовите
арбанашке лиге са познатим фанфари-
надама њеним о успостављењу арба-
нашке државе и о неприкосновеним
правима „народа“ арбанашког на сво-
ју слободу и независност.

Све је то ишчезло као лањски
снијег, чим је висока порта искрено
ступила на земљиште правога и искре-
ног сусједског пријатељства према Цр-
ној Гори и заузела према њој линију
држања која је удаљена од сваке дво-
личности и свијех задњијих мисли.

Честити гувернер турски у Ска-
дру, Асим-паша, утр'о је пут комиси-
јама за разграничење. Што ниједном
скадарском паши до сада није тобоже
могло поћи за руком, то је Асим-па-
ша за кратко вријеме извршио. За-
ведени и на зло своје упућени Арба-
наси видјели су с ким имају посла, а
видјели су с друге стране, да, осим
празнијех ријечи, никакве помоћи не
могу очекивати ни с које стране,
па као паметни људи прођоше се сва-
кога бијеса, положише кротко оружје
пред својим гувернером и погнуте ши-
је присташе на све и сва што им се
нареди.

Комисије су дакле могле присту-
пити к своме послу с вишим поузда-
њем на срећан исход свога рада него
што су га икад до сад имале.

То се поуздање потпуно оправда-
ло. Комисије раде свој посао без пре-
кида, без икакве сметње. Народ та-
мошњи не само што им не гро-
зи ни у чем и што им не прави теш-
коћа никаквијех, него још на запо-
вијест својих власти чини радо и
вољно све што је од потребе за успје-
шан рад разграничења.

Под тако повољним условима коми-
сије су могле да сврше и свршиле су
доиста у потпуном миру и на обостра-
но задовољство највиши дна свога за-
датка. Оне су повукле сталну границу
између Блата и Градишта, и сада се
баш постављају видљиви знакови те
границе, при чему сами Арбанаси чи-
пе знатне услуге правећи пирамиде
од крша и ударајући погранично коље.

Кад се већ више него половина
посла тако срећно претурла, нема
сумње да ће се и остатак срећно до-
вршити и да се ће цијела граница наша
према Турској дуж арбанашкијех стра-
на на све до Таре стално обиљежити.

На овоме срећном исходу тога
мучног и тугаљивог, толико пута до
сад прекиданог посла ми морамо ча-
стити и себи самијема и Турској.

Колика добит за нас и за њу ле-
жи у томе, већ смо више пута имали
прилику да разложимо. Прије свега
морамо напоменути, да је тек сада
могућност лата, да се између нас и
Турске развију правилни одношаји
доброга и пријатељског сусједства, ко-
ји ваља да постоје између двије су-
сједне државе, које хоће да се пазе
и да се узајамно потпомажу у унапре-
ђивању својих разноврсних интереса.

Док су наше државе стојале јед-
на према другој разграбене, није ни
могло бити међу нама редовнијех од-
ношаја, а није се могло ни избјећи
да се не понављају сваки час већи
или мањи сукоби на неодређеним и не-
означеним границама нашим. Не би се
то могло избјећи ни код народа пито-
мије нарави и погоднијег међусобног
расположења, а камо ли код народа
који живе на кремену од пушке и ко-
ји су вазда међу собом у крви.

Сад је то са свијем друкчије.
Уређени гранични одношаји између
нас и Турске дају могућност, да се
и све остало уреди, што служи на од-
ржање доброга реда на пограничним
међама обје државе и што може уна-
предити њихов свестрани развитац.

Сада се може, с добрим изгледом
на успјех, приступити и осталијема
пословима, који спадају у задатак сва-
ке напредне државе, која о добру сво-
јијех становника мисли.

А тијех послова има много и пре-
мног, како на нашој тако и на тур-
ској страни, јер до сада скоро ништа
није рађено нити урађено, што би мо-
гло и те пајзапуштеније крајеве бал-
канскога полуострва бар колико толи-
ко привести напредном и културном
животу остале Јевропе.

Да би се дакле у том правцу ко-
лико толико учинило, нужно је прије
свега, да се отвори што јачи, живљи
и правилнији саобраћај с Турском пре-
ко тијех крајева. На ту цијел ваљало
би, вазда у споразуму с Турском, на-
стојавати, да се што чешће и што со-
лидније комуникационе свезе с Тур-
ском на тијем странама углаве и да
се унапређењу трговине, обрта и про-
мета што више припомогне, а то ће се
моћи учинити отварањем новијех су-
них и водених путова, отварањем по-
вијех пограничних тргова, умножењем
правилног и поузданог поштанског и
телеграфског саобраћаја, таквим уре-
ђењем обостраних царинских одноша-
ја које ће служити на развитац и оба-
вљање производње и трговине.

Ради свега тога ваљало би с Тур-
ском склопити што прије повољан за
обје стране трговачки уговор.

Ми не сумњамо, да је то жива
жеља и једне и друге владе, а ако се
не варамо, на том се већ и почело
радити. Разумије се, да ова радња
иште дубоке и зреле студије и добро-
га познавања не само обостраних оп-
штих интереса трговачких него и сви-
јех специјалних прилика које постоје
на овим странама. За то се и не
може очекивати, да се овај посао за
кратко вријеме сврши нити би памет-
но било да се пребије преко кољена.
Нека се он добро свари и промисли,
па ће онда бити и више користи од
њег.

Било би још и другијех послова,
који стоје на реду између нас и Тур-
ске и које би ваљало изградити. Ми
их не ћемо овдје помињати, само хо-
ћемо тијем да покажемо, како је сад,
по што су пале највише сметње, отво-
рено широко и пространо поље за бла-
гословени рад на дјелима мира и ци-
вилизације између нас и Турске.

Нек је срећно, да Бог да!

„Журнал де С. Петербург“ о Бугарској.

Поводом пошљења мијене у Бугар-
ској, „Журнал де С. Петербург“ донио је
ову изјаву:

„Ми смо већ јавили о некој мијени,
у коју су ступили догађаји у Бугарској.
Мјесто да се држао програма свог мани-
феста од 30. Августа, Квиз Александар
пошао је из ненада са свијем противпо-
ложеним правцем политике. Он је усуста-
вио трновски устав, за који и сам „Ко-
лошки Лист“, не гледајући на то што му
је мило да је тијем руска политика тобо-
же претријела пораз, вели, да Бугарска
није дозрела за такву конституцију и да
сад влада адвоката пријети да замјени
војничку управу.“

Противно програму, који је у мани-
фесту од 1. Јула 1881 оглашен, мјесто ве-
ликога народног „собранија“, сада се ус-

поставља данашње „собраније“ као кон-
ститутивна скупштина и позива се да оно
прегледа устав, премда оно нит је било
на то бирано нити сазвано. Састављено
је ново министарство, које се састоји из
коалиционих елемената, по чему се може
у напријед судити, да ће у недалеку бу-
дућности доћи до раздора и сукоба.

Руски генерали, који су, на молбу
књажеву, били позвани да приме учешће
у управи Бугарске, обратили су се Госпо-
дару Императору с молбом да прими њи-
хове оставке, које је и учињено. Разумије
се, да они нијесу могли ући у састав та-
ког кабинета. Ваљало је уклопити се од
сваке солидарности са једном мјером ко-
лико опасном толико и незаконитом, и о-
ставити сву одговорност Квизу Алексан-
дру и онијема, за чијим се савјетима он
повео у овом послу.

Русија сажаљева ову потоњу мијену
политике бугарскога Квиза, но њој су то-
лико драги интереси књажевине, која је
за своју независност обвезана руском
оружју, да она не може остати безучест-
ном посматралицом данашњих догађаја ко-
ји се збивају у Софији. Г. Јовић ће, на
пошљетку, своје држање удесити према
ходу тијех догађаја.

Да у Бугарској симпатије к Русији
нијесу ишчезле, томе служи за доказ то,
што се тамо старају распрострањити ми-
шљење, као да императорска руска влада
одобрава тај нови ред. Тако софијски зва-
нични лист ослободио се јавити, да је г.
Стоилов сјајно испунио своју мисију у
Петрограду; шта више, и сам г. Стоилов,
омах по повратку својем из Русије, по-
журио се да разгласи у Софији, како је
он имао част бити примљен од Његовога
Величанства и како су његова објашњења
свукли у Русији са задовољством примље-
на. На самоме путу он је купио око себе
сезаке, да им прича те ствари.

Такове изјаве у толико су чуднова-
тије, што у нас нико није на то ни поми-
шљао, да је г. Стоилову повјерена каква
год мисија, и што г. Стоилов, колико је
нама познато, није имао прилике ни да се
види с г. министром иностраних дјела.

Кад тај факт констатујемо, ми то чи-
нимо само тога ради, што хоћемо да по-
кажемо, каквим се средствима служе у
Софији, када хоће да заведу у заблуду
бугарски народ; а наводимо га и за то,
што се по том види, да симпатије и жеље
бугарскога народа стоје на страни Руси-
је и данас као и прије. Ето за што руска
влада и руски народ, као што смо мало
више казали, не могу бити равнодушни
посматрачи новог искушења, којему се
подвргава Бугарска кривицом њенијех у-
правника. Ми ћемо се надати, да ће кња-
жевина изићи из данашњег положаја бар
без велике штете за своју политичку и
економску будућност.“

Побуне у Хрватској.

О даљим догађајима у Хрватској на-
лазимо у листовима тамошњим сљедеће
извјештаје:

„У Петрињи, 10. Септембра. (До-
пис.) (Побуна у граду ској оп-
штини и.) У броју „Н. Н.“ читао сам до-
пис о побуни крајишника-сезака у граде-
ској општини. Допис није у потпуној слици
описао догађај, те мислим, да ће читате-
љи „Н. Н.“ у допуну описаног догађаја
примити и ово неколико релакса.“

Пред 10 дана долазише млади људи,
момци, к писцу ових редака као и пароху
Пајићу у Брђанима, молећи, „да их упишу
у усташе, на Мадаре“. Видећи на што се
иде и смјера, упућивасмо те људе на њи-
хове невоље, а да се не даду заводити од
којекаква прописијета. „Ми смо, рекох им,
двјеста година били војници, али нам та
дуга војница никаква добра није донијела.“
— Унитах случајно једног: „Ко то вама
каже, да ће се ићи на Мадару?“ „Наши
сељани, долазећи са вашара из Костајни-
це и Петриње доносе те гласове.“ „Зло
вас у Костајници и Петрињу упућују. Ни-
јесу то људи, који вам добра желе. Уни-
тајте те људе, упишују ли се они, хоће ли
и они у усташе на Мадаре? Речите ви
љима, нека они у Петрињи, Костајници
скупе чете на војну, они нека иду први,
а ми као стари војници иза њих остати
не ће-мо. Они вас буне и дижу у усташе,
а они би код куће печење јели, цигарете
пушили уз пуне чаше вичући: „Живјела
Хрватска и њена права!“ Момци су то

такови, по сокацима викати, живждати, прозоре лупати, а на Мадаре војевати — вас шаљу“.

Познавајући градску околину није сам могао слутити, да ће на зло разглашено истицање „мадарског барјака“ и грбова дати повода побуни. Слушао сам говорити, а неки су ме долазили и питати за „мадарски барјак“ хоће ли се на уред, цркву, школу прибити, и ако 24 сата остану на здању, хоће ли поштати Мадари, јер су нас наши Мадарони (изборници) продали Мадарима?

Разбијајући поједине ове гласове, у сриједу 31. Авг. изненада дође биљешник Галиаш к пароку Паји Пајићу у Брђане, молећи да оде у Градусу, не би ли се људи оканили тражити барјак. „Ви ћете их обавијестити, Вас ће послушати.“ Парох Пајић, дошавши у Градусу, нађе људе, њих до 200, гдје леже на трави. „Помози Бог браћо, рећи ће парох, што радите?“ „Бог помогао, господине! Сједимо и чекамо, да господи (општинска) дођу.“ „А камо господи?“ „Незнамо, разиђоше се.“ Међутим приближи се цијела руља око пароха. „Чујте браћо! да то није друго, рад шта сте се скупили. Ја чујем са више страна, да се траже мадарски барјаци, орлови (грбови); можда сте се и ви сакупили у мисли, да тражите барјак мадарски?“ Из гомиле рећи ће неки: „За мадарске барјаке мисли се, да ће се и код нас ударати, пак ако остану 24 сата, да ћемо бити мадарски“.

Г. парох Пајић, у средишњим сакупљених сељана одважно стојећи, пријатељски и очински свјетовање, поучаваше, предочавајући пошљедице. Након дуга доказивања рече ми Сава Сасеновић из Свилице: „Господине! Ја и ова сва браћа вама вјерујемо. Нас многи није дошао, да прави буну. Данас је дан побирања пореза, камата. Ја сам дошао да платим камате. Неки је дошао, да мири порез, а многи су дошли, ако и паре немају, к побирању пореза морају доћи. Има их такођер, који су дошли, веле, да ће нас мадарски дигнути. Дакле има нас, који добро мислимо, а међу овиоког народа ко ће знати, што који мисли! Шта ће сад? Господи да су оставила уред. Има беспућника, који не мисли, како смо ми тешко овај уред начинили, пак би полунали прозоре, пријеп на крову, а сјутра би се рекло: био је Сава, овај, онај, на би нас казнили и присилили, да ово платимо“. Парох Пајић рече: „Кад ви тако мудро, паметно зборите, хоћете ли, да идем по начелника?“ „Ајте господине, молимо вас, нека дође примити уред.“ Узев шест људи из гомиле, отиде парох у Мадаре по начелника Јањића и доведе га у уред. Г. ом људи почеше улазити, нека јави, ево војника. Парох Пајић изађе пред војништво, вођено г. надпоручником Халом и сержантским стражмештром Бућаном. Парох увјеравање надпоручника, да ће се људи, обавишши неко дужности, разићи, ако их и има, који мадарску заставу траже. Госп. надпоручник замоли г. пароха, да људма каже, да је он дошао, ако нареди има, ред успоставити. Војника има 30, ако у треба, из Суње ће доћи одмах помоћ. На опомену људи се стану разилазити, само заосташе двије руље по 10 људи. Стражмештру Бућану и г. пароку Пајићу пође за руком, и оне склонуте, да се разиђу. Војници оду по том у Свилицу, а Пајић парох кући.

Послије 9 сати ноћи дође биљешник Галиаш пароку Пајићу у Брђане, да чује, колико је у Градусу успео. Бијаше неодлучан да кући у Градусу иде, јер је уз пут видео 10 људи сакупљених. Пајић парох понуди му конак. Сељани, чувши,

да је биљешник Галиаш на конаку код пароха Пајића, — поведу се онаком мисли, да ће те ноћи барјак на цркву прибити.

У 1 сат по ноћи, руља од 100 људи, згрне се пред парохјални стан, изазове пароха и унута: „Је ли ту биљешник Галиаш и пандур Несторовић?“ „Пандур је отишао кући, а биљешник је на конаку“. Пустите биљешника — у њега је мадарски барјак — друкчије биће зло. Ми ћемо њему судити. Он је наш, не веле му више“. „Ја вас својом главом, својим поштењем увјеравам“ — одврати парох Пајић — „да у биљешника нема барјака, најдје га нема, то сам и онјима у Градусу зајамчио. Ја вама тако лудо раздраженим, човјека права здрава издати не могу. У овом часу он је на мојој души и његове петоро дјете, а и ви сте ми на души, јер би са човјеком, на срамоту народа, на перећу вашу и ваше сирочади, могли зло учинити. Само преко мене мртва добиће те њега“. — Пријетња, вика, трајаше до 3 сата у зору, парох Пајић код отворена прозора стојећи, одвраћа гомилу од зло мисли и свјетовање, док се и он и руља заморише. На пошљетку рече: „Сад је зора, да Бог да донијела вама и вашој дјечи здравље и свако добро; а мени и мојој дјечи да Бог да се смркло, ако сам последије толикогодишњег поучавања, свјетовања код сваке прилике, толику бруку доживјети морао, да сте без разлога на крв своју кидисали. Пустите ме, да одем уморан починут“.

Из гомиле чуше се гласови: „Вама част, ми с вама немамо ништа, без бриге ви и ваша дјеца идите на починак!“ — „Је ли вјера?“ — „Вјера, господине!“ — „С Богом дакле“.

Гомила је послје још пред станом остала, а у зору већ никог небијаше.

Ово је вјерна слика побуне у Градусу. Само одважно поступање пароха Пајића, који нашега народа познаје, јуд, са чувала је Градуски уред и народ да заведен непријатељима својима и земље наше није у већа беспућства зашао. Куда ће те горе и онај који срца људи, који нека човјека подучавају: „Туците начелнике, биљешнике, попове, све те мадароне, који за владина кандидата гласоваше“.

Нама остаје као морал: „Ако лонац камену, зло лонцу. Ако камен лонцу, наопако лонцу“.

У Петрињу, 10. Септембра. (Допис.) У јучерашњим „Нар. Нов.“ саопштен је под насловом „сељачка буна“ из Гора допис, у којем се наводи, да „једнога пандура“, који је оружницима из Петриње носио набоје — сељаци у Горама ухватили, непербијаше и свукли. Дотични пандур није носио набоје, већ је носио само писмо, у којем је оружничко водно заповједништво оружнике из Гора позвало, да се поврате у Петрињу.

О задњим догађајима у Зрињу, пише један очевидац у „Агр. Цајтунгу“ ово: Овдје се је на једном разио глас, да се бунтовници, који су примили на руку 30 фор. уз 3 фор. дневнице, преко дана у шумама сакривају, а на вечер да ће наваљати на све оне, који су код задњих избора тобоже за „Мадаре“ гласовали и за то много новца добили, те их поубијати и поплјенити. Из Дивуше донесоме 5. ов. м. људи вијест да су мадарске заставе допремљене и да ће се обноћ на Зрињској цркви истурити. Премда се је народу тумачило, да то нема никаква смисла и да се не могу заставе истурити ондје, гдје нијесу прије висјеле и од куда нијесу одстрањене биле, ипак се сакупи народ у Зрињу (сами католици) пред црквом, да ту дочека усташе и заставе. Но и народ из

околних села, па и из Валиње (православни) дође наоружан, те поскида са трафика грбове и поразбија их. На то нападне свјетина на жандармеријску касарну — камо се је био од народа прогонећи брђански парох г. Кос закљонио — и затражи од жандара, да јој пароха изруче. Г. Кос заклињаше се небом и земљом, да је недужан, да заставе нема и да за њу не зна, но бијесна свјетина викаше, да „хоће његово тијело и његову душу“, те опколи касарну и хтједе баш јуришати, по у исти час дотрча војништво из Костајнице, навали на свјетину с бајонетима и затвори 50 изгредника. Људи су прије тога потражили мадарску заставу и код учитеља и код звонара, па су и све кутове у цркви преметали, да тобоже сакривену мадарску заставу нађу. Католичкога пона у Зрињу, ма да је гласовао за народну странку, пустише у мир. Породица пароха Коса мораше се такођер неколико дана у Брђанима сакривати. А 16. ов. м., кад је већ војништво посјело Зрињ, разорише Брђани кућу свога пароха и опустошише његову својину. Супруга му побјеже у Зрињ а парох у Двор. Пароху шегестинском г. Кокотовићу неби такођер добро било, да га је народ, који и њега окривљује да га је „Мадарима продао“, код куће нашао. Од како је покрет почео, није га још нико видео.

* *

О немирима у Фаркашевцу припила је „Агр. Цајтунг“ слиједеће извјешће: Влади повјереник, велики жупан г. Фодроци изаслао је домобранског поручника Ферлана са 18 домобранаца, 8. ов. м. у вечер из Крижеваца у Фаркашевац, да затвори пет коловођа, који сакривше стрку, што је истога дана била у Фаркашевцу, те се опријеше поджупанијском перовођи Лабану, који је ондје био по службеном послу. У народу проијела се на име вијест, да је г. Лабан Мадарон, па да носи собом угарске грбове, које да намјерава извјесити на згради општинскога уреда. Услијед тога сјати се неколико стотина сељака, те подж. перовођи узеше пријетити, да ће га убити. Поручник Ферлан стиже у Фаркашевац са својим малим одјелењем у 1 сазат ноћу, те се придружи ондјешњој оружничкој постаји, састојећој се од 4 оружника. Кад је дошао на трг села, бијаше се на њему већ згрнуло сељаштво, гријући се на наложеној ватри. Један дио сељака спаваше, други пак бдише, налажући ватру. Један од коловођа спазив војнике, повика њемачким језиком: Auf! на што се сељаци дигли вичући хура и оборише на војнике.

Споменути коловођа био је некад граничарски војник, те вичан њемачки заповједати; сељаци којих могаше бити око пет стотина, имали су сјекире, коце и пушке, те притиснуше малено од седамнаест момака састојеће се домобранско одјелење, тако, да се је оно могло само мучком примакнути зиду општинске куће заклонив тако леђа. Заповједник г. Ферлан позва затим јуришајуће мноштво да мирује и да се разиђе, опомињући га, да лудо не срта у опасност. На његову опомену сељаци одвратилише поругљивом викам. Чуше се гласови: Ви лопови не смијете пуцати, јер и ми смо војници! Из мноштва поче на домобранце летјети камење, те се домобранци нађоше у највећој опасности. Заповједник, видјевши да су све његове опомене узалудне и да би га сељаци могли сваки час опколити и сасјећи, заповједи својим војницима, да пуцају. Сељаци тим бјешње узеше наваљивати, јер је јадно заведено мноштво још увјек држало,

да ће војници само слијепо пуцати. Војници наставише пуцати тим више, што су и сељаци ватру узвраћали. Сељаци навалише на заповједника, један удари га коцем. Домобранца Стјепан Кретник допаде рану на руци, а капрал Стјепан Рус тепику озледу на глави. Кад је мноштво видјело, да се је више сељака, рањених до смрти, срупило на земљу и кад стаде јавкање рањених, окренуше у бјег те се по сакрише што у куће што у кукурузњаке. Бој био би се можда и наставио, јер сељаци узеше из кућа пријетити и један другом довикивати, настојећи да се опет спреме на бој. Да предуприједи свако даље пролијевање крви, те видећи, да по може по ноћи у мјесту ништа више подузети, упути се заповједник са домобранцима у сусједни св. Иван-Жабно, да ондје чека даљу упутства. Од сељака, који су пали на бојишту, шест је мртвих а четири тешко рањена. Колико их је још осим тога тешко и лако рањених, не да се још за сада констатовати, будући се рањеници не појављују, а многи су из кукурузњака и кућа, у које се бијаху сакрили, кући однесени. Двије сатније, које су изаслае из Загребца, присјељо се у Фаркашевац 10. ов. м. те је мир повраћен.

Код једне судске приватне екзекуције, која је 9. ов. м. изведена у Доњој Бистри, потекла је такођер крв. Истога дана у 8 сати у јутро упутише се одавдје судски прислушник Вуцелић, одвјетнички конципијент Фреша, и оружници Грга Драженовић и Мије Приковић, да изведу екзекуцију код Хрлића у селу Букорју. Кад је повјеренство било у Хрлићеву дворишту, те се приближавало стаји, закрпише им пут Хрлић и његов син Јосо, питајући их што хоће. Отац имао је жељезне виле, син мотику. Чувши од повјеренства, да ће им из стаје изгнати краву, оба рекосе, да то не дозвољавају, те узеше грити оружнике, вичући да су мадарске слуге, који народу отимљу пошљедње благо. Оружници почеше старога Хрлића поучавати и мирити, велећи му, нека се обрати суду, ако мисли, да му је криво учињено. На њихове ријечи Хрлић се само још више распаљивао, те стари Хрлић удари вилема на Драженовића, кушајући, да га прободу у трбух. Овај сугуби ударац и код тога допаде стари Хрлић лаку озлиједу у стегну. Син, видећи, да му је отац рањен, обори се мотиком на оружника, па кад му је та отета, стаде бацати камење, на пошљетку пак побјеже у кућу. Стари Хрлић довикну на то своје сину: Незнаш ли, гдје је револвер? Устријели ове Мадароне. Окренув се за тим сељацима, који стојаху сакупљени, позивање их, да мотекима и револверима навале на повјеренство. Прислушник Вуцелић похити за тим к оружничкој постаји, да тражи помоћ; дође заповједник постаје са двојицом оружника, на што буде екзекуција без запријесе проведена.

У Топуском, 12. Септембра. (Допис.) Бездушни агитатори, који су завели народ и били повод жалосним догађајима у сусједним општинама Маја, Краљевчани и Класић, били су се бацили и на наш крај, те се је већ подуже говорило по селима, да се купе усташе, који ће доживати па дан 3 фор.“ — Мјесно поглаварство и остала интелигенција не даваху томе разговору никакве важности, држећи да неко само шаду прави. — По кад дознадосмо, што се је збило у глинеском и петрињском котару, тад се и ми забринусмо, те употребисмо сваку згоду, да народ од лудих мисли одвраћамо. Како сада дознајемо, неке коловође, који су изгреде у Маји починили, одметнули су

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ХИГИЈЕНА ЉЕПОТЕ.

Од

Дра Павла Мантегаце.

(Пријевод с талијанског.)

(Свршетак *).

На четвртим странама новина наћи ћете на пример, како је флоридска вода, састављена од сокова егзотичних и љековитих биљака, како повраћа коси њену првобитну мист без повреде њена природна сјаја, како ни најмање не уди, почем су у тој чудотворној водици сами биљни сокови, те се у велико разликује од обичних лагарија, које проузрокују страшно пошљедице.

А знате ли шта је у ствари та хвалена флоридска вода? Један од најстрашнијих оловних отрова!

У другим новинама читаћете овакав опис славнога хромакрома:

Господин В., опазивши како Китајкиње имају диену црну косу, увјерио се (живјела логика!), да је хромакром састављен од невиних биљних сокова. Стога се на овај јединствени проналазак обраћа нација свих оних, који су до сада упо-

требљавали којекакве смјесе више или мање шkodљиве.

Па шта ћете рећи кад вам кажем, да у тој најневиној смјеси има пакленог камена! Пренарат сребра то вам је љековити биљни сок!

Глава шеста.

Хигијеничар, кројач и моралиста састадоше се на договор, да углаве правила о одјећи, којим ће се у склад довести обзира здравља и љепоте, сујете и врлине. Признаћете, да то није ствар ни тако лака, ни тако проста. Бурно су се препирали, док су дошли до споразума. Свако је од њих нешто мало попустио од својих претјераних захтјева, па су се сложили у овим тачкама:

1. Ко има сто нара, треба да потроши осамдесет за јело, а двадесет за одјећу.

2. Од четири динара што се троше на одјећу, треба потрошити три за рубље, а један за горње хаљине.

3. Боље је пристојно се одијевати свих седам дана у седмици, него се накупити недијелом, а бити прљав осталих шест дана.

4. Чистоћа је одјеће и здравље и достојанство.

5. Одјећа је као нека друга кожа, коју сами себи правимо и о којој се треба онако исто брижљиво старати, као и о оној кожи, што нам је природа дала.

6. Радник треба да има једне хаљине за радионицу, а друге за живот у друштву и породици.

7. Прије него што наручимо нове хаљине, треба најприје завити у кухињу и пипнути дјецу трбух.

8. Мрља на одјећи увијек је срамота, која се не може оправдати. Боље је сто закрпа него једна мрља.

9. Боље је купити и носити просте али нове хаљине, него ли fine али туђе и пошее.

10. Носити хаљине, које надманују нашу зараду и наш положај, значи обмањивати и лагати себе и другог. То може бити увод у пороке и злочине.

11. Грјеси сујете, који се чине одијевањем, права су фалсификовања фирме.

12. Циничам у одјећи одаратно је особењаштво, прљавост, а може бити и почетак лудила.

13. Угледати се на особењаштва неких великих људи не ће нас извјесно учинити велике, али ће нас без сумње учинити смијешне.

14. Бити роб моде велика је будалаштина, али није мања и са свим је презирати.

15. Највећа простота у одјећи скоро се увијек слаже са хигијеном и са добрим укусом.

16. Мода је за све људе једнака, али је наметан човјек удешава према својој нарави, својим навикама, своје занимању и својим годинама.

17. Жена се кити, човјек се одјева.

18. Свака мода, која стеже, смета и спречава лакоћу кретања, смањује нам рад и здравље.

16. Боље је знојити се него ли дрктати.

20. Боље је и љети носити зимске хаљине него ли зими летње.

21. Прве хладне дане треба дочекати у најтоплијим хаљинама, а послје првих топлих дана треба чекати још топли-

се у шуму Орлову, одакле су намјеравали на Топуско ударити. Међутим се то пропустило, јер се је у Топуском све на ноге дигло и двије ноћи наоружано непрестано стражило, а међу тим стиже нам и сатнија ловаца 31. ловачког батаљона. И тако бише нееретне намјере заведене свијетине осујећене.

Ми се до душе уздамо, да овдје не ће више бити изпреда, но на сваки начин нужно је, да војништво, које је сада овдје, преко зиме остане, дочим управо Топуско покрај свог положаја на крајној међи и окружено шумама, пружа увијек згоду за разбојничка подухећа.

У осталом лежи у Топуском велика вриједност у земаљским зградама и покућству, које би од какве гунгуле сигурно страдале, а ту је и творница жељеза Петровагора, која би, да није овамо војништво стигло, била радњу обуставила.

Овдје има доста и удобних просторија за момчад и за часнике, а из Топуског у случају потребе може се војничка помоћ на сваки захтјев у цијелу околицу лако опремити.

Политички преглед.

Бисмарко не треба много да се труди, да Францеску изолује; то Францези и сами чине да не може боље бити. Ето сада су се завадили и са јужним својим сусједом, и то на начин који нимало части не чини францеској уздности. То је било поводом доласка шпанског краља у Париз. Млади краљ Алфонзо враћао се са маневара у Хомбургу, гдје је био гост њемачког цара. Већ сама та околност јако је раздражила Францезе, а и у самој Шпанској постоји јака партаја, која је наклоњена (сад се може рећи: била и наклоњена!) Францезима и која се опирала пугу краља Алфонза у Хомбург до тог степена, да у мало тога ради није пало данашње шпанско министарство. Да се раздраженост Францеза против краља Алфонза још већма распали, к томе су много допринијели и новински гласови, по којима је краљ Алфонзо због тога пошао у Хомбург, што намјерава да углави савез са Њемачком. Још више је уља на ту ватру вјешти Бисмарко пресеу тијем, што је краљ Алфонзо наименован за пуковника-имаоца једне регименте њемачке којој је еједиште у Алсација.

Све то није до душе могло послужити краљу Алфонзу, да буде дочекан у Паризу с одушевљењем. Али се с правом могло очекивати од општепризнате уздности францеске, да бар не ће вријеђати свога госта и сусједа, кад ступи на земљиште францеско.

На жалост, противно од тога догодило се. У прошлу суботу по подне стигао је краљ Алфонзо у Париз. По новинама говори се, да пресједник републике није никако хтио изићи на станицу жељезничку да дочека краља, и да је на то тек онда пристао, када су му сви министри попрријетили, да ће подијети оставке. Еле, на срамоту, нашао се пресједник Греви на жељезничкој станици око три уре по подне. Мало за тијем приспије и краљ Алфонзо са жељезничким возом. Краљ и пресједник рукују се доста хладно. Кад је краљ с пресједником изашао из станице, окупила на свјетлина стана грајати, звиждати и срамстити краља шпанског. Та је граја била толика, да се нимало није могла чути музика, која је свирала шпанолску химну. Краљ је одмах са жељезнице пошао у шпанолско посланство, а Греви својој кући. Краљ је наурио био, да одмах

је, на тек онда почети замјењавати тешку одјећу лакшом.

22. У двјема ријечима вуна и бијело састоје се три четвртине хигијене одјеће.

23. Никакав дио одјеће не смије бити непробојни оклоп, никакав трак не смије нас стезати.

24. Не треба се облачити тако ни за то, да обмалујемо другог.

25. У одјећи што год је лакше, све је гадно.

26. Боље се против зиме војује многим лаким хаљинама него једном тешком.

27. Хаљине, нарочито љети, треба често износити на поље и дуго их остављати изложене ваздуху и сунцу.

28. Рђава је свака хаљина, која спречава или отежава ма и једно наше кретање.

29. О кројачу вриједи што и о љекару: треба их мијењати што ређе.

(Нар. Здравље.)

пође из Париза, но на велику молбу пресједника Гревија и министара францеских склонили се ипак да остану до сјутра у Паризу.

Озбиљни листови францески управо су поражени због овога догађаја. Највише их боли, као што се по себи разумије, то, што је уздност францеска оваковим понашањем пред свијетом понижена. А политичке и политичке пошљедице тога догађаја сматрају се с пуним правом као врло неповољне за Францеску, јер ма како да се ствар ова изравна и заглади, ипак ће остати жаока у расположењу Шпанолца према Францезима. Пресједник Гревија и министри францески измињавали су се свим могућим начинима, али пошљедице увреде не даду се изгладити, нарочито код тако осјетљивог народа као што је шпанолски.

Од каквог је замашаја овај догађај у Паризу, види се по томе, што су францески министри због тога подијели оставке, и што су у исто доба и обострани заступници у Паризу и Мадриду напустили своја мјеста. Министарство шпанолско одмах се иста дан окупало на вијећање и закључило је једногласно да управу ноту на францеску владу ради задовољења.

Краљ Алфонзо отпутовао је сјутра у јутру из Париза.

Бисмарко је постигао што је хтио. Францеска стоји данас у завади: са Шпанолском, с Италијом, са Швајцарском, са Њемачком, с Инглеском. Остаје јој још, од цијелог сусједства, Белија. Но и ту ће се Бисмарко постарати да подметне Францеској ногу. У материјалу за то нема оскуднице.

Угарски је сабор опет отпочео своју радњу и на њему је хрватска ствар — горуће питање. Прије самога састанка сабора држане су конференције странака, које су вијећале о том питању. У конференцији либералне странке, којој влада угарска припада, учествовали су и хрватски изасланици, и том приликом држао је министар пресједник Тиса бесједу у којој је разложио своје становиште у хрватској ствари и трудио се да докаже како је његов поступак био оправдан и законит. Тиса рече како је морао уотријебити ванредне мјере да би се успоставио ауторитет државе, а почем је то већ учињено, сада ништа на путу не стоји да се законитим начином ријеша и питање о гробовима. Он је за то, да се од сада употребљују у Хрватској и Славонији грбови без икаквога натписа.

С одговором министра Тисе нијесу у Хрватској ни мало задовољни. Изасланици хрватски не ће да учествују у сабору угарском све дотле докле у Хрватској господари краљевски комесар. Исто тако желе ти посланици да се и дојакошња државоправна погодба између Хрватске и Угарске подвргне ревизији.

Министар хрватски при угарској влади поднио је оставку и ова му је уважена.

Тако данас Хрватска нема ни свога бана ни свога министра, а има — краљевскога комесара.

У Румуњској још нијесу на чисто: „коме ће се привољети царству“. И ако се по честијем састанцима Браћановим са Калнокијем у Бечу и Бисмарком у Гастајну суди да се Румуњска мало по мало обрће на страну савеза аустро-њемачког, ипак има у Румуњској још доста јаких гласова, међу које се нарочито конзервативни гласови рачунају морају, који живо одвраћају од тога савеза. Видјеће се сад, по што се Браћано врати у Букурешт, како ће се јавно мишљење румуњско одазвати његовом раду. Међу тијем либерални „Романула“ већ сада разлаже о општом положају Јевропе, па вели да може претпоставити, да ће се мир одржати још до идучега прољећа. „То кратко вријеме, вели „Романула“, треба Румуњска да употреби, да се за све случајеве спреми, а нарочито да се одлучи на чисто, коме ће се од велика два сусједа придружити: да ли Русији или Аустрији, јер у допдућем рату не ће бити могуће држати се у неутралности“.

У листовима аустро-угарским проносе се прије неког времена глас о томе, како је влада угарска наурила да дозволи да се може држати још ове јесени српски **крљено народни сабор** у Сријезским Карловцима.

У тој ствари закључио је и саборски одбор у Карловцима да учини потону корак код угарске владе, као што се види из овога извјештаја о томе, који нађосмо у „Застави“:

„Саборски одбор, који се је у прошли понедјељак у Карловцима састао, довршио је своје сједнице у сриједу 7. о. м. Осим високопроеосвештеног г. владике Стојковића били су сви чланови присутни. Подробнији извјештај о раду саборског одбора донијећемо у једном од идучих бројева. Овога пута саопштавамо читаоцима нашим закључак, што га је саборски одбор донио у погледу сазива сабора на приједлогу изасланика својих г. д-ра Јов. Суботића и г. д-ра Илије Вучетића, који су

на одговор г. министра-предсједника, што га је овај депутацији саборског одбора дао, имали извјештај и приједлог да поднесеу. Закључак овај гласи у главном:

1. Да се пожурни ријешење на представку саборског одбора од 18. Марта о. г., којом је исicano, да се сазив сабора по саборском устројству одобри.

2. Саборски одбор изриче у записнику своју најсвечанију ограду против клевете, која је министарству достављена, као да се приходи народних фондова на политичке цијељи троше, и уједно закључује да се та ограда саопшти министру-пресједнику с молбом, да иста у случају, ако се та клевета не би тичала садашњег саборског одбора, то оворе ради његовог умирења саопшти, у противном случају пак, да му се конкретни случајеви доставе, како би саборски одбор министру-пресједнику доказати могао, да су му просте клевете поднесене.

3. На пошљетку је саборски одбор с обзиром на то, што је у пошљедње доба у српској цркви и школи, као и у цијелом аутономном животу завладало највеће растројство, коме је једино сабор у стању лијека потражити;

с обзиром на то, што врло многи, за расправу спрењени, хитни предмети чекају на ријешење, и што је потребу сабора не само сабор сам у два маха признао, него што су иста и општине и епархијске скупштине потврдиле, а саборски одбор у осам својих представака јасно доказао, тако, да је и само министарство потребу ову признало;

с обзиром даље на то, што саборски одбор може издатке чинити само у границима сабором одобрених буџета, а тога од три године овамо нема;

на пошљетку и с обзиром и на то, што је редован мандат овом саборском одбору истекао, који је 1879. за вријеме трајања дотичног сабора изабран — закључио, да у представци на министарство најави:

„Да ако се што скорје не учини могућим састанак српског народно-црквеног сабора, који је једини позван, да овом изнимном стању краја учини, то саборски одбор не ће више моћи сносити ту тешку одговорност, да помаже и на даље подржавати у цркви српској ово тако штетно и убитачно изнимно стање.“

Бесједа којом је кнез Александар отворио ванредну сесију **народног саборника**, гласи овако:

„Господо посланици! Сретан сам што Вас опет видим око себе сакупљене. У пошљедњој сесии народног саборника Ви сте показали такав патриотизам и таку оданост мојој личности и моме књажевском пријестолу, да ће ми та сесија у најбољем спомену остати. И сад ми добро дошли! Ви сте позвани да испитате и усвојите конвенцију, коју су изасланици моје владе у Бечу потписали, о свези жељезничке цруге, која се има градити на земљишту књажевине, са српском и отоманском жељезничком цругом. На то смо обавезани берлинским уговором, и Вама је дужност, господо посланици, да то озбиљно испитате, и да покажете, да се бугарски народ не плаши сносити терете, који на њега спадају по интернационалним уговорима. Берлински уговор ставља на рачун Бугарске и трошкове руске окупације, и моја је влада закључила са владом Његовог Величанства цара руског конвенцију, која ће Вам се такође на усвојење подијети. Мој манифест од 18. Августа изнио Вам је моје намјере о уставном уређењу Књажевине. Ја се користим овом приликом, те Вас ујаверам, да је моја једина цијељ била, и да ће бити, величина и независност наше оадине и срећа Мојих поданика. Објављујем да је ванредна сесија треће редовне народне скупштине овим отворена“.

Домаће вијести.

ЦЕТИЊЕ, 24. Септембра.

— Његово Височанство Књаза з пошло је са мањом пратњом у Брда, одакле ће кренути пут Никшића, гдје ће се неко вријеме задржати.

— Новонаменовани краљевско-јелински министар-резиденат на Цетињу г. Пеила стигао је амо прошле недјеље. У понедјељник прије подне, око 11 уре, г. Пеила имао је част, да се у свјетлом двору, по постојећем церемонијалу, званично представи Његовом Височанству Књазу, којом је приликом предао своје кредитиве. Ађутант Њ. Височанства г. Блажо Петровић пошло је са два књажевска тјелохранитеља на дворекој кочији у стан г. Пеила и допратио га у двор, пред којим је унађена чета тјелохранитеља дочекала и поздравила г. Пеилу. У великом салону Њ. В. Књаза, окружен својим достојанственицима, дочекао је и примио г. Пеилу.

Г. Пеила предао је Њ. В. Књазу своју кредитиву овимјем говором:

„Господару!

Част ми је положити у руке Вашег Височанства писма којима ме Краљ, мој

узвишени Господар, акредитује у крај Вас у својству министра-резидента, исто као и писма краљевска којима се окончава мисија г. Логотетиса.

Дозађем да испуњавам високе дужности, које су ми повјерене у крај Вашег Височанства, и које су владу моју побудиле, да праведно их оцењујући, узвисим степен представника Његовога Јелинског Величанства на Цетињу, ја се осјећам срећан што могу подијети Вашем Височанству изразе срдачних жеља мога Суверена за благостање Вашег Височанства и Ваше породице као и за срећу Вашег народа.

Дозволите ми милостиво, Господару, да к изразу тих осјећања додам поклонствену изјаву мојега поштовања и уважања које имам према особи Вашег Височанства.

Ја ћу, за вријеме извршавања дипломатских послова на које сам позван да их покрећем, чинити све што буде зависјело од мене, да се подрже односаи пријатељства, који тако сречно постоје између обе земље и да се још више и више учврсте свезе традиционалне симпатије и доброта споразума, које већ одавна вежу народ јелински са храбрим народом црногорским.

Слободан сам надати се, да ћу својим трудovima, које ћу око тога положити, заслужити благовоље Вашег Височанства и да ће ме то благовоље оснажити да узмоћнем постићи цијељ своје мисије.“

На то је Његово Височанство Књаза одговорио:

„Примам са живим задовољством писма којима је Његовом Јелинском Величанству угодно било да Вас акредитује у крај мене у својству Свога Министра-резидента.

Љубазне и симпатичне ријечи, које ми донијесте од стране Вашег Узвишеног Господара, мене су дубоко дирнуле и ја у њима видим нов доказ пријатељских расположења Његовога Величанства и Владе Његове према мојој земљи. Та расположења, Господине Министре-Резиденте, знаће Црна Гора оцијенити по њиховој правој вриједности и прихватити их с признањем.

Ја Вам благодарим срдачно на личним жељама, које сте ми извољели изјавити, и молим Вас, да будете увјерени, да ћемо Вас најживље потпомагати и ја и моја влада у свијема трудovima Вашијема, које будете полагали око тога, да се што више учврсте свезе пријатељства и узајамног повјерења, које на срећу постоје између оба наша једноврјерна народа.“

Иза овога Њ. В. Књаза се за неколико врло љубазно разговарао са г. Пеилом и представио му присутну господу, а по томе био је г. Пеила испраћен у свој стан истијем начином, као што је био допращан.

У вече био је у двору велики објед участ г. Пеила.

— Дојакошњи дипломатски агенат краљевине Грчке на Цетињу, г. Логотетис, отпутовао је у уторник на своје ново одређење у Јанину.

— На овд. државној гимназији, премда се у предавања отпочела већ прије двије недјеље, трају уписивања још једнако и трајаће до 1. Октобра. До сад се уписало: у првом разреду 38 ученика, у другом 25, у трећем 8, у четвртном 4, свега 75 ученика. У недјељу прије подне било је у овд. св. обитељи призивање св. духа, ком су присуствовали сви ученици гимназијски са својима професорима и управитељем, а за тијем је управитељ прочитао пред свијема ученицима нови школски закон. Његово Височанство Књаза, из љубави према просвјетном напретку црногорског подмлатка, имао је високу милост присуствовати том свечаном акту заједно са Његовом Свјетлошћу Књазом-Нашљедником и осталим достојанственицима црногорским. Том приликом управитељ гимназије опоменуо је су неколико ријечи ученике гимназијске на светињу закона који им је прочитан и који је донесен ради њиховога блага и напретка. Закон је школски ово недјеље штампан и у сваком разреду назид прикован.

— Овдјешњи књаж. питомачки завод за ученике, који се о трошку Њ. В. Књаза уче у овд. гимназији, добија ове године своје правилно устројство. Већ су израђена и од Њ. Височанства Књаза потврђена правила, по којима се у том заводу има одржавати домаћи ред и зант. Питомци ће стојати под непосредним и свакидашњим надзором дежурних надзорника, а контролу ће водити надцијелим заводом главни надзорник. Његово Височанство Књаза наименовао је г. Марка Драговића, секретара министарства просвјете и црквених дјела, за главног надзорника том заводу.

Црногорско Поморство.

Уцињ, 11. Септембра. — Ове недјеље имали смо вјетрове од П. Ш. и IV. четвртица, лагунне, умјерене и јаке, више дана облачно и за два дана понешто кише, кадкад мирно а кадкад узбуракно море.

Доједрише:

Траб. при. „Бела Вит“, тон. 32. кап. Мустафа Сулејман, из Медове, крцат руја за Тријеније.

Траб. при. „Корниере Скутари-
но“, тон. 43, кап. Сулејман Јусуф, из Мје-
така, крпат Петроља, за Обот.
Барка при. „Саламун“, тон. 1,
кап. Адем Марући, из Медове празан.
Бар. при. „Лијеп Цвијет“, тон.
4, кап. Бет Бузук, из Медове, празан.
Бар. при. „Живио“, тон. 3, кап.
Али Усеин, из Медове, крпат дрва.
Бар. при. „Српски Соко“, тон.
1, кап. М. Стазић, из Бара, крпат ракије.
Бар. при. „Канаринац“, тон. 5,
кап. Али Мехмед, из Бара, са неколико
кола манифатуре.
Барка при. „Саламун“, тон. 1, кап.
Адем Марући, из Медове празан.

Поједрише:

Траб. при. „Бела Вита“, тон. 32,
кап. Мустафа Сулејман, за Тријешће, кр-
пат руја из Медове.
Траб. при. „Корниере Скутари-
но“, тон. 43, кап. Сулејман Јусуф, за Обот,
крпат петроља, из Мјетака.
Барка при. „Ристо Стојовић“,
тон. 3, кап. Сулејман Закули, за Медову,
празан.
Бар. при. „Саламун“, тон. 1, кап.
Адем Марући, за Медову, празан.
Бар. при. „Канаринац“, тон. 5,
кап. Али Мехмед, за Бар, празан.
Бар. при. „Лијеп Цвијет“, тон.
4, кап. Бет Бузук, за Драч, празан.
Барка при. „Канаринац“, тон.
5, кап. Али Мехмед, за Бојану, празан.

Бар. 18. Септембра. — Ове недеље
имали смо прва два дана југ јаки, море
узбуњено и небо облачно, а послје вје-
трове од истока са ведрим небом и море
пријатно, но и опет ова три дана југ јаки
са морем узбуњеним, небо облачно и гђе-
год по мало кише.

Барометар саје на 75. —
Стање температуре Ф. 21. —
Због рђавог времена на 10. ов. м. до-
ђоше од појаве у нашу луку:

Скунер грчки „Аја Парасеви“,
тон. 100, кап. Крето Глигориоти, су 8 дру-
га, из Тријешћа, крпат леама (штица и
друго) за Каламоту.

Скунер грчки именован „Астеро“,
тон. 196, кап. Казоли, су 7 друга, тако-
ђер из Тријешћа, крпат леама, за Патрас.

Оба 12. ов. м., видећи добро вријеме

отпловаше за одређена им мјеста.
12. ов. м., врати се уредно из Крфа
и Арбаније пар. аус. уг. „Фиуме“, тон.
429, кап. Б. Хропић, који искрца неколи-
ко путника и трговине за ову луку и кре-
ну сјутра дан у 5 сати за Далмацију и
Тријешће.

14. ов. м., стиже редовно из Три-
јешћа и Далмације пароброд аус. угар.
„Змирије“, тон. 469, кап. Ф. Смиркић,
и пошто искрца неколико трговине за ову
луку, крену у преписато вријеме за Арба-
нију и Крф.

Телеграми „Гласа Црногорца.“

БИОГРАД, 19. Септембра. —
Краљ стигао. Пироћанац предао остав-
ку цијелога кабинета.

ПЕТРОГРАД, 20. Септембра. —
„Журнал де С. Петербург“ оповрга-
ва категорично вијест, да се Руси
оружају на граници аустријско-њемач-
кој.

БИОГРАД, 20. Септембра. —
Потпресједник државног савјета Ни-
кола Христић овлашћен да састави
нови кабинет.

ПРИЗ, 20. Септембра. — Криза
министарска вјероватна. Тибоден и
Шалмел-Лакур поднијеће оставке. Рје-
шење кризе одгођено док се камаре
не састау.

БИОГРАД, 21. Септембра. —
Нови кабинет овако састављен: Ни-
кола Христић, предсједник и ми-
нистар унутрашњих дјела; Милан
Богичевић, иностраних дјела; пу-
ковник Петровић, рата; Панте-
лић, правде и привремено просвјете;
пуковник Протић, грађевина; А-
лекса Спасић, финансије и при-
временно пољоделства.

БИОГРАД, 21. Септембра. —
Краљ је управно писмо на Пироћан-
ца, у којем му изјављује своје живо
сажаљење због оставке, похвалује ре-
форме изведене, благодари му топло
на вођењу иностране политике, и ка-
же на крају, како је он (краљ) вазда
био дубоко проникнут поштеностом
најером да покаже Јеврони да Србија
хоће да остане елеменат мира.

МАДРИД, 22. Септембра. — Ми-
нистарство шпанолско савјетовало се

јучер о томе, да пошаље Францеској
поту због догађаја у Паризу. Редак-
ција ноте углављена је у савјету који
је држан под предсједништвом кра-
љевим.

БИОГРАД, 22. Септембра. — У
данашњој сједници скупштинској про-
читана су три указа краљевска, у ко-
јима се потврђује предсједници, овла-
шћују се да отворе скупштину и на-
ређује се стега скупштине (сдџуре).

БЕРЛИН, 13. Септембра. — Цар
њемачки подарио је Пироћанцу орден
првеног орла првог степена.

ПРИЗ, 23. Септембра. — Ти-
боден поднио оставку, коју му је Гре-
ви уважио. Његов наслѣдник биће по
свој прилици Сосје.

СТЈЕЧАЈ.

Упражњена су три учитељска мјеста
при основној мушкој школи на Цетињу.
Годишња је плата форината 400 у злато,
стан и огрјев.

Натјечатељи нека пошаљу своје свје-
доцбе школском надзорништву на Цетиње.
Цетиње, 9. Септембра 1883.

Школско надзорништво.

ОПОМЕНА.

Родитељи, који су ради дати дје-
цу своју на науку у овд. књ. прног.
државну гимназију, опомињу се
овијем, да изволе то учинити најдаље
до 1. Октобра ов. г., јер послје то-
га рока ниједно се дијете не ће ове
године примати у гимназију.

У гимназију примају се дјеца, ко-
ја су с добрим успјехом свршила
четврти разред основне школе. За то
је нужно, да свако дијете, које пође
да се упише у гимназију, понесе са
собом и свједочанство од четвртога
разреда основне школе.

Само изузетно, и то још само ове
године, моћи ће се примити у гимна-
зију и дјеца из трећег разреда, али
уз претходни пријамни испит.

Цетиње, 17. Септембра 1883.

УПРАВА ГИМНАЗИЈЕ.

(2—2)

ПОЗИВ.

Како се библиотека овд. књ. прног.
државне гимназије на пово уређује и
књиге у њој попишеју, то се овијем
позивају сви они, који су из те би-
блиотеке узели једну или више књига
на читање, да изволе те књиге нео-
дложно повратити и предати библио-
текару гимназијском г. Илији Беари.

Цетиње, 17. Септембра 1883.

УПРАВА ГИМНАЗИЈЕ.

(2—3)

Књижевни огласи.

„НЕВЕН“

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ

допоси у своме шеснаестом броју за
1883 ове чланке: 1. Ксеркс пиба море (на-
словна слика). 2. Јутро, пјесма од К. Р.
Јовановића. 3. Без муке нема науке, при-
повијетка од Браца Светозара. 4. Воће на
острву Јави (чланак са 6 слика). 5. Ксеркс
пиба море, (чланак уз насловну слику). 6.
Природне науке до Ђутна и Ђутн. 7. Му-
дра дија (по народном причању написао
Раде). 8. Мало шале. 9. Даштања. 10. ри-
јешње даштања.

Рукониси и све што се тиче уредни-
штва, шаље се на адресу: Dr. Јов. Јова-
новић Wien, IX. Porcelangasse № 56. —
„Невен“ чика Јовин лист, излази двапут
мјесечно на читавом табаку. Цијена је за
Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор.,
на пола године 2 фор. За Србију и Црну
Гору и остале крајеве 10 дин. или 5 ф. у
банкама на читаву годину, односно 5 ди-
нара или 2 ф. и 50 новч. на пола године
и шаље се на адресу:

Штампарија А. Пајевића
у Н. Саду.

НОВА КЊИГА.

СВЕ ДОСАДА ЊЕ

БЕСЈЕДЕ

ДРА. МИХ. ПОЛИТА-ДЕСАНЧИЋА

са повјесничким цртама

из српске политичне борбе од г. 1861—1883.

Ова књига није само проста збирка
Политових бесједа, већ у најглавнијим по-
тезима значајна повјесница српске политич-
не борбе од године 1861—1883.

Књига има преко тридесет и шест
штампаних табака (близу 600 страна) са
ликом д-ра Полита-Десанчића на челику
резаним — а стоји само 2 фор. а. вр.

Скупљачи добијају 20% рата или на
10 књига двије књиге на дар.

Паручбине за готов новац или уз при-
мање у наточ (per Nachnahme) нека се ша-
љу на адвокату канцеларију д-ра Полита
у Н. Саду. А књига се може добити и у
свима српским и хрватским књижарама, а
наиме у књижарама: Луке Јоцића и браће
М. Поповића у Н. Саду. Браће Јовановића
у Панчеву. Грчића и Марковића у Бече-
реку. Милана Каракашевића у Сомбору.
Јована Радака у Киинди. Милана Ђерме-
кова у Земуну. В. Валожича у Биограду.
Е. Гринхута и Лав. Хартмана (кугл и Дајч)
у Загребу. С. Артали у Задру.

(1—3)

Баш сада изиђе из штампе и већ се
разашиље

КОЛО

српски велики илустровани календар
за преступну годину

1884.

Издаје књижара Луке Јоцића и др. у
Новом Саду.

Садржај је ове народне књиге: Ка-
лендар стари и нови. — Знамените године
српске. — Црквено рачунање г. 1884. —
Покретни и непокретни празници. — Срп-
ске народне и земаљске светковине. — За
тим редом мјесеци и њихови дани крулним
и разговетним словима. — Помрчења и че-
тири годишња времена и опсе сунца као
планете владарице. Послије тога календар-
ског дијела долази „Књига за народ“, као
читанка, у којој су сви корисни и заним-
љиви чланци: Ради дјете. Двије три рије-
чи материја. Ту се с љекарске стране да-
ју савјети у овим приликама: избор дој-
киње, запаљење дјечије свенце, кад се ди-
јете ојде, чирџи, кад дјетету цуре уши,
кад иде крв на нос, кад исплада пријево, о
њези малог дјетета у опште. У Подго-
рици. Из путовања по Црној Гори. —
Бродари, пјесма Светозара Милетића, што
је писао као ђак у Пожуну године 1845.
— Најновији напредак у виноградарству, од
М. Дејановића. — Сијач, приповијетка. —
Како је Црногорац мртав убио Турчина
жива од Богољуба Петрановића. — Слобо-
дан ваздух и здравље. — Кремаљ у Москви.
— Јулијана Ковачићка, српска народна до-
бротворка. — Молитва Бранка Радичевића.
— Поуке за свакога. Овдје има преко 60
српских поучних чланчића једног уваженог
српског педагога и економа. — Народне
приповијетке. Скупно Ђорђе П. Михаиловић
у Грачаници. Приповијетке су „Поп и Ц-
ганин“ и „Старац и дивови“ — још не-
штампане. — Вапари.

Слике: уз насловни лист има на за-
себном листу лик нашег народног првака
дра. Мих. Полита-Десанчића, израћен че-
дикорезом у Ливници. Осим тога доноси
овај календар још и ове слике: Крунисање
руског цара у Москви, Кремаљ у Москви,
Црногорци на пазару у Котору, Село у
Русији, Босанка, Далматинка, Јулијана Ко-
вачевићка, Бранка Радичевића молитва,
Босански пиљари, Ђеретање на бунару. И
уз чланак о виноградарству иду ради разја-
шњења двије слике.

Календар „Коло“ стаје на комад 50

новч. или 1 динар. Препродавцима дајемо
највећи рабат.

Изашао је у нашој наклади и мањи
календар

„ВИЈЕНАЦ“

Српски илустровани календар за годи-
ну 1885.

Садржај календарски као и у „Колу“,
а за тим долазе ови чланци: Св. Ђурђе,
народна пјесма, приближно Владимир Кра-
сић. — Јосиф Матић, ц. кр. Мајор, добро-
твор карловачке гимназије (са ликом). —
Златна правила за одржање мале дјеце. —
Бранко Радичевић, пјесник српске омлади-
не (са ликом). — Шаљиво дјецу у школу
од А. В. — Гвоздене пећи. Мало шале:
Наш промућурни Миша од Н. В. — Мје-
рење мале дјеце. — Народни приповијетка:
Будала надмудро ђавола од Ђ. П. Михаи-
ловића. — Поуке за свакога. — Зулум-
џари. Приповијетница из живота биједне у
Босни раје од Н. В. — Царев син. Народ-
на приповијетка од Ђ. Милановића. — Ва-
пари. — Осим поменутих слика још и ове:
Свечани пријем у црногорског Књаза Ни-
коле; стари грбови српских земаља; чешко
народно позориште у Прагу.

Цијена је комаду 30 новчића. Препро-
давци добијају највећи рабат.

Наручбине нека се шаљу на потпис-
ну књижару.

Књижара Луке Јоцића и друга
у Новом Саду.

(1—1)

Први календар за 1884 год.
Сад је баш изишао из штампе:

„ЦАРИЋ“

мали календар са сликама за преступну
1884 годину.

Цијена 20 новчића или 40 пара ди-
нареких. Препродавци добију за готов но-
вац комад по 12 новч.

За кратко вријеме изићи ће:

„ОРАО“

велики илустровани календар за 1884 год.
који је богат уређен најновијим и нај-
љепшим сликама уз најодабранији и раз-
новрстан садржај, као и до сад што је
доносио.

Ми смо се потрудили да овај највећи
буде и за 1884 год. најбољи, најљепши и
по томе најјестинији српски календар, као
што је то и до сада вазда бивао, што ће
у осталом за кратко вријеме сам „Орао“
најбоље потврдити, а ми ово само међутим
укратко јављамо поштованој публици
нашим дојаконским комисионарима, који
нека се изволе унапријед пријавити коли-
ко којег календара да им понјемо.

Штампарија А. Пајевића

у Н. Саду

издавалац „Орла“ и „Царића“.

(1—3)

НАРОДНА ВИБЛИОТЕКА

Браће Јовановића

Изяшла је свеска 68.

НАШЉЕДНИК ОД ХАРДИНГТОНА.

Приповијетка Боц-Дикенса.

и

БРАПА.

Приповијетка Е. Л. Булвера.

Превод с енглескога.

16. н. (35 пара).

Добија се у свјема српским књижара-
ма. — Претплата на 24 свеске ф. 3.50
(7 дин.) а поједина 18. н. (40 пара) и он-
да шаљемо ми о нашем трошку сваку
свеску уредно. — Излази сваких 14 дана
1. св. — Новац молимо унапријед е пош-
тујућим.

У Панчеву.

Књижара Браће Јовановића.

AU PRINTEMPS

GRANDS MAGASINS DE NOUVEAUTÉS
Rue du Havre, Boulevard Haussmann, Rue de Provence et Rue Caumartin
PARIS

Vient de Paraître

Le Catalogue Album illustré des Modes
et Nouveautés de la Saison d'Hiver, lequel sera adressé
GRATIS et FRANCO à toutes les personnes qui en
feront la demande à

MM. JULES JALUZOT & Ce

PARIS

Ce Catalogue est édité dans les langues suivantes : Français, Italien, Espagnol,
Portugais, Hollandais, Allemand, Danois et Suédois.
Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant les immenses
assortiments du PRINTEMPS.

COLIS POSTAUX

Tout colis contenant pour 50 francs de marchandises, est envoyé entièrement franco
de port dans toutes les localités recevant des colis postaux.